

Commissiedebat Klimaat en Energie – 14 maart 2024

De NVDE is positief dat het openstellingsbudget voor de SDE++ ronde voor 2024 is vastgesteld op €11,5 miljard en de budgetten per domein zijn verhoogd naar €1 miljard. De SDE-regeling is de stuwende kracht in de ontwikkeling van hernieuwbare energieprojecten. Zo was het aandeel hernieuwbare elektriciteit in 2023 50 procent van het totale elektriciteitsverbruik in Nederland en het aandeel hernieuwbare energie in 2023 was 17 procent van het totale Nederlandse energieverbruik. Voor het versnellen van de energieonafhankelijkheid van Nederland blijft het nodig te zorgen voor voldoende budget per domein (Lagetemperatuurwarmte, Hogetemperatuurwarmte en Moleculen). Daarnaast is het voor een nagenoeg CO₂-vrije elektriciteitssector in 2035 nodig balans te brengen in vraag en aanbod van CO₂-vrije elektriciteit: vooral de overstap van fossiele energie naar schone stroom moet verder worden gestimuleerd. Tot slot pleiten wij voor meer ondersteuning richting energiecoöperaties zodat zij beter in staat zijn om gelijkwaardig samen te werken met andere initiatiefnemers aan hernieuwbaar-op-landprojecten.

SDE++ 2024: blij met openstelling en Kamerbrief; duurzame warmte blijft aandachtspunt

De NVDE is blij met de brief van minister Jetten over de SDE++ 2024 en het openstellingsbudget van 11,5 miljard euro. Overigens wordt het gereserveerde SDE-budget in de praktijk nooit volledig uitgekeerd, het is een maximale reservering die in werkelijkheid niet geheel gebruikt wordt. Het overzicht van aanvragen in de SDE++-ronde van 2023 laat het nut zien van de introductie van hekjes en domeinen. Via deze inrichting is het mogelijk dat ook technieken aan de beurt komen die weliswaar wat duurder zijn per ton vermeden CO₂, maar wel onmisbaar zijn voor het halen van onze sectorale klimaatdoelen.

- **Het blijft essentieel om effectiever te sturen op de doelstellingen in 2030 voor duurzame warmte**, in lijn met de aangenomen [motie Grinwis c.s.](#) over verduurzaming van de warmtevoorziening en het verkleinen van onze importafhankelijkheid. De verhoging van de domeinen naar 1 miljard euro is dan ook een goede stap. Tegelijk: voor duurzame warmtebronnen voor warmtenetten (domein lagetemperatuurwarmte) laat [onderzoek van CE Delft](#) zien dat eerder gedacht moet worden aan een budget dat in de orde van 3 miljard euro ligt. Het voorkomen van netcongestie op de laagspanningsnetten daar waar het kan, is inmiddels een extra argument om in te zetten op de versnelde aanleg van warmtenetten en bijbehorende bronnen.
- **Het is goed dat in de SDE++ een categorie wordt opengesteld voor natuurinclusief zon op land**. De NVDE ziet daarnaast uit naar de openstelling van het kwaliteitsbudget voor duurzame energieprojecten, in lijn met het

aangenomen [amendement Kröger/Boucke](#). Wij zien uit naar de concrete datum van de openstelling van de regeling.

- De NVDE is blij met de toevoeging van procesgeïntegreerde industriële warmtepompen en met de toevoeging van hoge temperatuur opslag (HTO).

Financiële participatie hernieuwbaar op land

In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt over procesparticipatie en financiële participatie bij wind- en zonne-energie op land (>15kW). Het achterliggende doel hiervan is om betrokkenheid van de omgeving bij en de acceptatie van duurzame energieprojecten te verbeteren. Er is specifiek afgesproken dat er wordt gestreefd naar 50% eigendom van de lokale omgeving bij de productie van wind- en zonne-energie op land in 2030, om de lusten en lasten van de energietransitie eerlijk te verdelen en het lokaal zeggenschap te vergroten. De hiervoor ingerichte participatiemonitor wordt jaarlijks uitgebracht om de voortgang in kaart te brengen. Als duurzame energiesector zien we de meerwaarde van (gedeeltelijk) lokaal eigendom, dit kan een positief effect hebben op de manier waarop vanuit de omgeving naar wind- en zonneparken gekeken wordt. Er is wil en betrokkenheid vanuit de branche, zoals blijkt uit de gedragscodes [wind op land](#) en [zon op land](#). Met deze gedragscodes laten bedrijven zien hoe ze invulling dienen te geven aan participatie en de inspanningsverplichting die alle initiatiefnemers hebben in het streven naar 50% lokaal eigendom. Leden kunnen hier op worden aangesproken, ook via een formele klachtenprocedure en eventuele sancties. De NVDE ziet dat het Klimaatakkoord resultaten oplevert in de praktijk. Zo stijgt het aandeel lokaal eigendom terwijl veel projecten die nu gerealiseerd worden zijn gestart in de periode vóór het Klimaatakkoord (2019). We zien [mooie samenwerkingen en voorbeelden](#) in de duurzame energiesector, onder andere tussen ontwikkelaars en energiecoöperaties.

- **De duurzame energiesector steunt de conclusie van de minister dat er een duidelijke relatie is tussen procesparticipatie en de manier waarop financiële participatie wordt vormgegeven. Hiervoor is en blijft maatwerk essentieel zodat lokaal profijt passend is in de lokale situatie.** Tijdens het participatieproces inventariseert een ontwikkelaar en/of energiecoöperatie in dialoog met de omgeving wat de behoeften zijn om financieel te participeren en vervolgens wordt op basis daarvan een aanbod gedaan: aandeelhouderschap, obligaties/crowdfunding, een omwonendenregeling, omgevingsfonds of een mix van deze opties, in balans met de economische uitvoerbaarheid van een project. Per gebied en gemeente verschillen de wensen en mogelijkheden van huishoudens om financieel te participeren in een project, daarom is ruimte voor maatwerk essentieel.
- **Ondersteun energiecoöperaties meer in kennis en kapitaal, zodat zij beter in staat zijn om gelijkwaardig samen te werken met private projectontwikkelaars.** Op het gebied van kapitaal gaat het hierbij om zowel de *ontwikkelkosten* (denk aan milieuonderzoeken, uren besteed aan het participatieproces en de aanvraag van vergunningen) als de *investeringskosten* (zoals de aanschaf van windturbines en zonnepanelen en de kosten

voor de netaansluiting). Denk hierbij aan ontwikkelfondsen en het afgeven van leningen tegen gunstige voorwaarden door de overheid.

Breng vraag en aanbod in balans voor CO₂-vrij elektriciteitssysteem, samen met 'systeem-flexibiliteit'

Van de elektriciteitssector wordt richting 2030 de meeste emissiereductie verwacht, terwijl de vraag naar schone elektriciteit (als vervanger van aardgas) sterk zal moeten toenemen. Een (nagenoeg) CO₂-vrij elektriciteitssysteem in 2035 is een stevige maar reële ambitie als we nú de benodigde stappen in gang zetten. Vraag én aanbod van elektriciteit spelen daarbij een rol. Terecht heeft uw Kamer via de [motie Boswijk c.s.](#) de regering al verzocht te onderzoeken hoe gezamenlijke projectontwikkeling voor verduurzaming van de industrie enerzijds en het opschalen van het aanbod van duurzame energie anderzijds beter kan worden gefaciliteerd en in kaart te brengen welke beleidsinstrumenten daar geschikt voor zijn. Daar komt bij dat voor de leveringszekerheid in een CO₂-vrij elektriciteitssysteem met een steeds groter weersafhankelijk productiepark diverse vormen van 'flexibiliteit' essentieel zijn. Hierbij gaat het om vraagrespons (burgers en bedrijven die minder stroom verbruiken bij schaarste), opslag (in de vorm van elektriciteit, warmte en waterstof), verdere versterking van de verbindingen met het buitenland en CO₂-vrije flexibel regelbare capaciteit. Het is nog niet goed in te schatten welke van deze verschillende flexibiliteitsopties de meest kosteneffectieve in de toekomst zullen zijn, maar alle vormen zullen nodig zijn. Vanuit de NVDE geven wij het volgende mee:

- **Zet in op een helder afbouwpad van fossiele energiebronnen, en een opbouwpad van hernieuwbare energie.** Sluit geen technieken uit, maar zet maximaal in op alle duurzame bronnen. Geef als overheid duidelijk aan wanneer we stoppen met olie, kolen en aardgas en hang een prijs aan het gebruik daarvan. Dit voorkomt dat bedrijven investeren in machines die binnenkort verouderd zullen zijn.
- **Laat groei van het aanbod van hernieuwbare energie en van de vraag vanuit de industrie hand in hand gaan,** onder andere voor elektrificatie en groene waterstof. Dit versterkt de businesscase van projecten, verlaagt risico's en maakt de opgave efficiënt voor de hele keten inclusief energie-infrastructuur. Breng vraag en aanbod in balans. Hierop is aanvullend coördinerend beleid nodig.
- **Help bedrijven te elektrificeren.** Overstappen van aardgas naar schone stroom is een essentieel onderdeel van de energietransitie. Stel daarom een concreet doel voor industriële elektrificatie in 2030 en stem daar het ondersteunende beleid (zoals SDE++, stimulering groene waterstof) en de ontwikkeling van infrastructuur op af.
- **Realiseer een vrijwel CO₂-vrije elektriciteitssector in 2035.** Naast verdere groei van wind- en zonne-energie op zee én op land is daarvoor ook vormen van CO₂-vrije flexibiliteit en regelbaar productievermogen nodig, zo geeft een [TNO-studie](#) in opdracht van de NVDE aan. De overheid is aan zet om te zorgen dat bedrijven investeringszekerheid hebben om dit daadwerkelijk en tijdig te realiseren en de benodigde infrastructuur tijdig gerealiseerd wordt. Houd tevens oog voor het belang van voorzieningszekerheid, conversie en energieopslag, zodat te allen tijde sprake is van voldoende buffers, strategische voorraden en voldoende flexibiliteit binnen het energiesysteem.

- **Stel zo snel mogelijk een routekaart met concreet beleid en regelgeving voor het bereiken van CO₂-vrije regelbare capaciteit richting 2035 vast.** Vanwege de lange doorlooptijden en de langjarige investeringen is het afgeven van een duidelijk plan, tijdlijn en beleidskader nodig voor bedrijven voor het ervaren van een betrouwbaar investeringsklimaat en het nemen van finale investeringsbeslissingen. **Zorg daarom dat beleidsinstrumenten voor flexibiliteit voor zoveel mogelijk technieken open staan**, dus niet alleen voor CO₂-vrij regelbaar vermogen maar ook voor vraagrespons, diverse vormen van opslag en overdimensionering van hernieuwbare opwek.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.